

PODLASIE – WEEKEND Z HISTORIA W TLE

1 dzień

0 km | Białystok
30 km | Tykocin ▶ 30 km

2 dzień

0 km | Tykocin
42 km | Jedwabne ▶ 42 km
64 km | Drozdowo ▶ 22 km
74 km | Łomża ▶ 10 km
89 km | Nowogród ▶ 15 km

Północno-wschodnie krańce naszego kraju to tereny o wspaniałej spuściźnie kulturowej i historycznej. Pamiątkę po minionych stuleciach stanowią zabytkowe budowle, od dostojnych kościołów prezentujących rozmaite style architektoniczne, przez zachwycające zamki i pałace, po obiekty o przeznaczeniu militarnym. Świetnym miejscem do pogłębienia swojej wiedzy o regionie są muzea. Trasa zaczyna się w stolicy Podlasia, następnie wiedzie do uroczego, przegładającego się w Narwi Tykocina. W Jedwabnem zapoznamy się z historią nie tak odległą, a w Łomży zobaczymy m.in. wspaniałą kolekcję bursztynów. Okolice Łomży to już Kurpie – ludową kulturę regionu przybliży skansen w Nowogrodzie.

1 dzień | 🕒 ok. 7 godz.

Białystok (rynek, zespół katedralny, pałac Branickich, Muzeum Historyczne) —▶ Tykocin (zamek, Wielka Synagoga, rynek)

Białystok

Rynek i ratusz 🕒 1 godz.

Za serce miasta uznać można trójkątny Rynek Kościuszki, wytyczony w XVIII w. Pośrodku stoi ratusz z wieżą zegarową i czterema alkierzami, a w wschodniej części pomnik marszałka Józefa Piłsudskiego, honorowego obywatela miasta.

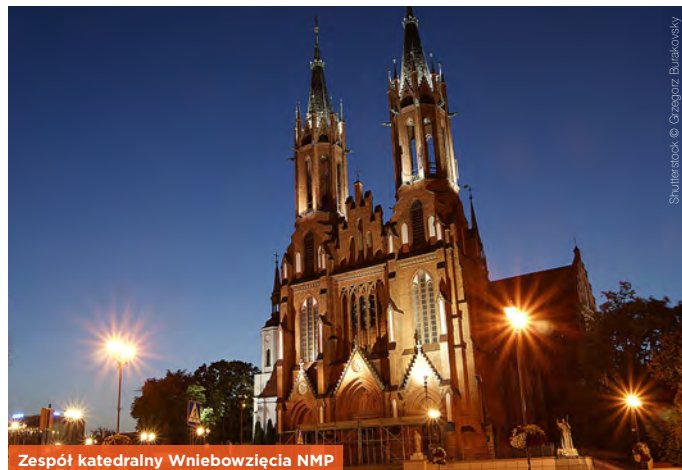
Znajduje się tu hetmańska zbrojownia, tzw. cekhaus. To barokowo-klasycystyczny budynek w kształcie typowego XVIII-wiecznego dworku szlacheckiego. Wbrew założeniom nie służył jako zbrojownia, a magazyn do przechowywania sprzętu strażackiego. Dziś mieści się tu Wojewódzkie Archiwum Państwowe.

Ratusz to barokowa konstrukcja z lat 1745–1761. Nigdy nie była siedzibą władz miejskich – mieściła kramy. Zrekonstruowaną dziś budowlę zajmuje Muzeum Podlaskie, w którym można zobaczyć m.in. ekspozycję archeologiczną i wystawę malarstwa polskiego. Na dziedzińcu latem odbywają się koncerty.

📍 Muzeum Podlaskie; Białystok, Rynek Kościuszki 10, ☎85 740 77 32, www.muzeum.bialystok.pl; wt.–nd. 10.00–17.00; 10/5 zł, nd. bezpl.

Zespół katedralny Wniebowzięcia NMP 🕒 30 min

Niespełna pół kilometra od ratusza wznosi się zespół katedralny Wniebowzięcia NMP. W jego skład wchodzi ceglany gmach neogotyckiej katedry, barokowa plebania oraz późnorennesansowy kościół farny z 1617 r. Zachowały się tu m.in. nagrobki Branickich oraz zabytkowe malowidła naścienne. Sama katedra (1900–1905) to trójnawowa bazylika z transeptem i wieżami. W dębowym ołtarzu głównym widnieje obraz Wniebowzięcia NMP, a w transepcie – ołtarze MB Częstochowskiej i MB Ostrobramskiej. Kościół farny jest jednym z najważniejszych obiektów zabytkowych w mieście. Nad głównym wejściem znajduje się tympanon z płaskorzeźbą przedstawiającą Wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny. Barokowe wnętrza świątyni zaprojektowane i wykonane zostało przez

Zespół katedralny Wniebowzięcia NMP

Jakuba Fontanę, natomiast wystrój malarski wykonał Sylwester Augustyn Mirys.

📍 Zespół katedralny; Białystok, ul. Kościelna 2.

Pałac Branickich 🕒 1 godz. 30 min

Na wschód od rynku, między ulicami Legionową, Akademicką, Świętojańską i Mickiewicza, wznosi się pałac Branickich, zwany niegdyś „Wersalem Północy”.

Przebudowano go pod koniec XVII stulecia na barokową rezydencję na planie podkowy. Za plan odpowiadał Tylman z Gameren. Kolejne prace przeprowadzono na początku XVIII w. Za panowania Branickich pałac był istotnym centrum życia kulturalnego. Działał tu m.in. teatr i zespół baletowy. Gośćmi Branickich byli królowie, cesarze i carowie. Podczas wojen (a szczególnie w czasie II wojny światowej) pałac został zrujnowany. W latach 1945–1962 zrekonstruowano go pod kierunkiem Stanisława Bukowskiego. Dziś obiektem zawiaduje białostocki Uniwersytet Medyczny.

Najciekawsze obiekty udostępnione do zwiedzania to Aula Magna oraz kaplica pałacowa. Ta pierwsza została odrestaurowana w latach 90. XX w., a współczesne zdobienia nawiązują do baroku. Kaplicę odtworzono zgodnie z oryginałem z końca XVII w., czyli z czasów Stefana Branickiego (część sztukaterii to oryginał).

Rynek i ratusz

Pałac Branickich

Na tyłach pałacu rozciąga się park francuski z urokliwymi labiryntami alei i odrestaurowanymi pawilonami. Jego przedłużeniem stanowią zadbane planty ze szpalerami drzew, sadzawkami i fontannami.

I Pałac Branickich; Białystok, ul. Jana Kilińskiego 1, ☎85 748 54 05, www.umb.edu.pl/palac_branickich.

Muzeum Historyczne 🕒 1 godz.

Świetnym miejscem do pogłębienia wiedzy o mieście i regionie jest Muzeum Historyczne. Sama siedziba muzeum jest przykładem miejskiej rezydencji w stylu secesyjnym. Front elewacji zdobią motywy roślinne: słoneczniki, gałązki i wianuszki laurowe. Zachowany został pierwotny układ wnętrza, zdobienia sufitów, oryginalna stolarka i kuta balustrada na klatce schodowej. Zgromadzono tu ponad 35 tys. eksponatów, wśród których wyróżnia się wspaniała kolekcja numizmatyczna (w tym litewskie półgrosze Zygmunta Augusta z mennicy w Tykocinie oraz półgrosze Władysława Jagiełły z końca XIV w.). Można tu również zobaczyć stare fotografie i przedmioty życia codziennego dawnych mieszkańców.

I Muzeum Historyczne; Białystok, ul. Warszawska 37, ☎85 748 21 19, www.muzeum.bialystok.pl; wt.–nd. 10.00–16.00; 10/5 zł.

Muzeum Historyczne

Białystok → Tykocin 30 km/ 🚗 45 min

Tykocin

Urokliwe miasteczko leży nad Narwią, na zachód od Białegostoku. Trudno powiedzieć co jest jego większym atutem: zabytkowa zabudowa czy piękna lokalizacja. U zbiegu ulic 11 Listopada i Poświętnej stoi Pomnik Orła Białego – przypomina o tym, że to właśnie tu ustanowiono to najważniejsze polskie odznaczenie państwowe (w 1705 r.).

Zamek 🕒 45 min

Tykociński zamek, położony przy starorzeczu Narwi, został zrekonstruowany na fundamentach XVI-wiecznego zamku królewskiego Zygmunta Augusta.

Zamek w Tykocinie

Historia pochodzenia zamku sięga XV wieku, natomiast w czasach Zygmunta Augusta przebudowano go w stylu renesansowym. Zamek odwiedzali królowie i goście z odległych krajów, był też świadkiem wojen, sporów między bogatymi rodami oraz wielkiej zdrady. Dwukrotnie zniszczony – dwa razy powstawał z ruin. To tutaj August II po raz pierwszy wręczył Order Orła Białego, najstarsze i najwyższe polskie odznaczenie.

Dzisiaj podziwiać możemy zachodnią i południową część zamku. Odwiedza się podziemia z wystawą historyczną, znakomitą Salą Szklaną z odtworzonym piecem kaflowym (największym w Polsce przedrozbiorowej) oraz wieżą więzienną. Zwiedzanie z przewodnikiem trwa 35 minut.

I Zamek; Tykocin, ul. Puchalskiego 3, ☎85 718 73 72, www.zamektykocinie.pl; codz. 11.00–17.00; 13/10 zł.

Wielka Synagoga i okolice 🕒 1 godz.

Na zachód od rynku stoi okazała barokowa Wielka Synagoga (1642), druga co do wielkości w Polsce (większa jest w Krakowie). Prostokątną budowlę wieńczy wysoki łamany dach. W odrestaurowanym wnętrzu można zobaczyć m.in. bimę (podium z pulpitem do czytania Tory), aron ha-kodesz (szafę do jej przechowywania) i tradycyjne świeczniki. W północno-wschodnim narożniku znajduje się wieża, w której pierwotnie znajdowały się więzienia dla Żydów. Z trzech stron otaczają ją niskie zabudowania, w których mieszczyły się niegdyś sklepiki, domy nauki, przedsionki oraz babinice, z których kobiety, przez zakratowane okienka, mogły obserwować modły.

Funkcjonuje tu Muzeum Kultury Żydowskiej, dokumentujące rozwój żydowskiej społeczności miasta od 1522 r. do II wojny światowej. Część ekspozycji, w tym odtworzoną dawną aptekę, zlokalizowano w sąsiednim Domu Talmudycznym.

I Muzeum Kultury Żydowskiej; Tykocin, ul. Kozia 2, ☎85 718 16 13; wt.–nd. 10.00–17.30; 16/8 zł, sb. bezpł.

Wnętrze Wielkiej Synagogi

Rynek i okolice 🕒 45 min

Nieco senny rynek na planie trapezu, z niską zabudową, powstał w XV w., a w XVIII stuleciu nadano mu barokowy charakter. Nad placem dominuje pomnik Stefana Czarnieckiego z 1764 r.

Pomnik Stefana Czarnieckiego

Od wschodu plac zamyka barokowy kościół Świętej Trójcy, wzniesiony w latach 1740–1750. Elegancką fasadę zdobią dwie wieże, połączone z główną bryłą arkadami. Wewnątrz warto obejrzeć freski oraz popiersia J.K. Branickiego i J. Potockiego.

Na północ od świątyni, nad Narwią, stoi nietypowy obiekt: późnorenansansowy dom dla żołnierzy-weteranów, zbudowany w latach 1633–1646 z funduszy fundacji Krzysztofa Wiesiołowskiego.

W pobliżu przez Narew przerzucony jest most drogowy. Warto nań wejść i zobaczyć panoramę miasta od strony rzeki.

2 dzień | 🕒 ok. 7 godz.

Tykocin → Jedwabne → Drozdowo (Muzeum Przyrody) → Łomża (rynek, katedra i Muzeum Północno-Mazowieckie) → Nowogród (skansen)

Tykocin → Jedwabne 42 km/ 🚗 35 min

Jedwabne 🕒 1 godz.

Ta nazwa jednoznacznie kojarzy się z wydarzeniami z czasów II wojny światowej. 10 lipca 1941 r. podburzeni przez niemieckich okupantów polscy mieszkańcy miasta wymordowali swoich żydowskich sąsiadów (co najmniej 340 osób). Dokładna liczba ofiar nie jest znana – po wojnie szacowano ją nawet na 1600. Około trzystu osób zostało żywcem spalonych w stodole.

Dziś o tych tragicznych wydarzeniach przypomina pomnik, odsłonięty w ich 60. rocznicę, w 2001 r. Stoi on obok dawnego kirkutu, zniszczonego w czasie wojny.

Będąc tutaj warto wybrać się na spacer po miejscowości i zobaczyć kościół parafialny pw. św. Jakuba Apostoła z 1926 r., za którym znajduje się plebania z końca XIX w.

📍 Pomnik; Jedwabne, ul. Ignacego Krasickiego.

📍 Kościół pw. św. Jakuba Apostoła; Jedwabne, plac Jana Pawła II 16.

Jedwabne

Jedwabne → Drozdowo 22 km/ 🚗 30 min

Drozdowo: Muzeum Przyrody 🕒 1 godz.

Dwór w Drozdowie, pochodzi z drugiej połowy XVIII wieku. Wówczas zamieszkał go Lutosławscy. Tu właśnie mieszkało kilka pokoleń rodziny jednego z najwybitniejszych polskich kompozytorów współczesnych – Witolda Lutosławskiego. Obecnie w Drozdowie działa Muzeum Przyrody, założone w 1984 r. Ekspozycja związana jest z cenną przyrodą regionu (w tym dolin Narwi i Biebrzy), są tu też akwaria z rybami z całego świata. Wystawa „Salon Dworski” przedstawia wnętrza dworu sprzed ponad stu lat.

📍 Muzeum Przyrody; Drozdowo, ul. Główna 38, ☎86 219 20 81.

www.muzeum-drozdowo.pl; V–IX pn.–pt. 8.30–17.30, sb. i nd. 9.30–17.30, X–IV wt.–pt. 8.30–15.30, sb. i nd. 9.30–15.30; 9/7 zł, pt. bezpł.

Muzeum Przyrody w Drozdowie

Drozdowo → Łomża 10 km/ 🚗 15 min

Łomża 🕒 1 godz. 30 min

Łomża położona jest na prawym brzegu Narwi. Serce miasta stanowi Stary Rynek. Jedną z jego pierzei zajmuje szereg kolorowych domów z arkadami i szerokimi fasadami. Na placu stoi klasycystyczny ratusz z XIX w., z wieżyczką zegarową (przylega do niego współczesna budowla).

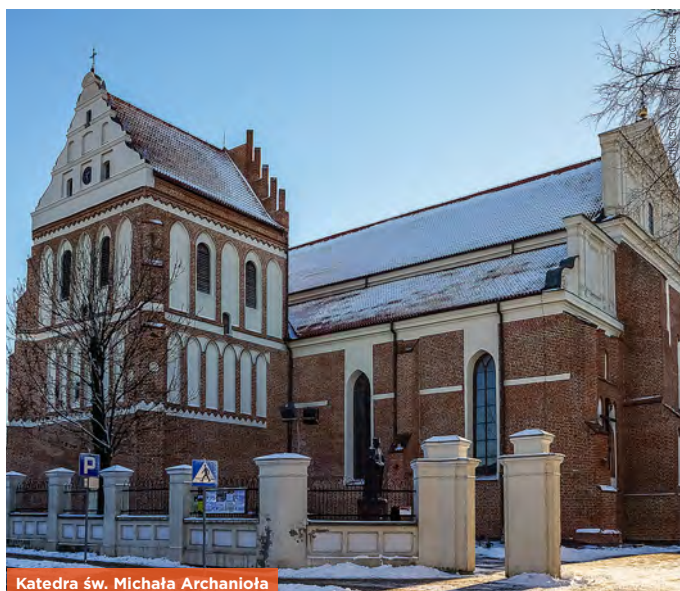
Przy ul. Dwornej wznosi się późnogotycka katedra św. Michała Archanioła (z rynku ul. Farna). Pod koniec XVII w. przebudowano ją w stylu barokowym, a po II wojnie światowej została zrekonstruowana. Nawę wieńczą sklepienia gwiazdisto-sięciowe, a południową kaplicę – kryształowe. W tej ostatniej widnieje manierystyczny ołtarz z wizerunkiem Matki Boskiej Łomżyńskiej (XVI w.).

Przy tej samej ulicy, w dawnym gimnazjum, znajduje się Muzeum Północno-Mazowieckie, z ciekawą ekspozycją bursztynów, bursztynowych wyrobów oraz narzędzi, za pomocą których powstawały. Jest tu też zbiór etnograficzny ukazujący folklor Kurpiów z Puszczy Zielonej.

📍 Katedra św. Michała Archanioła; Łomża, ul. Dworna 25.

📍 Muzeum Północno-Mazowieckie; Łomża, ul. Dworna 22c, ☎86 216 64 87; wt., czw. i pt. 9.00–16.00, śr. 9.00–17.00, sb. i nd. 10.00–16.00; każda wystawa płatna 3/2 zł; czw. bezpł.

Łomża → Nowogród 15 km/ 🚗 20 min

Katedra św. Michała Archanioła

Nowogród: Skansen Kurpiowski 🕒 2 godz.

Placówkę tę założył w okresie międzywojennym pisarz, etnograf i miłośnik kultury kurpiowskiej Adam Chętnik (1885–1967). W skansenie zgromadzono zabudowania z Puszczy Zielonej: chałupy, drewniany spichlerz, wiatrak, kuźnię, olejarnię, młyn wodny oraz dworek szlachecki. W budynkach ustawiono ludowe meble, sprzęty i narzędzia. Można ponadto zobaczyć rekonstrukcję warsztatu tkackiego oraz wystawy poświęcone tradycyjnym zajęciom kurpiowskim: bartnictwu i rybołówstwu. Na terenie skansenu działa karczma regionalna.

📍 Skansen Kurpiowski; Nowogród, ul. Zamkowa 25, ☎86 217 55 62, http://www.skansen.kurpie.com.pl/skansen_nowograd; w sezonie pn.–pt. 9.00–17.00, sb. i nd. 10.00–17.00; 7/5 zł, pn. bezpłat., w pn. zwiedzanie tylko od zewnątrz.

Skansen Kurpiowski w Nowogrodzie

PRZYDATNE INFORMACJE

🍴 GDZIE ZJEŚĆ

DZIEŃ 1

Restauracja Węgierska Tokaj, ul. Malmeda 7, Białystok. Węgierska kuchnia, węgierska muzyka i węgierskie alkohole.

Babka, ul. Lipowa 2, Białystok. Godne polecenia miejsce, kwintesencja kuchni kresowej.

Tejsza, ul. Kozia 2, Tykocin. Specjalności kuchni żydowskiej w najlepszym wydaniu.

Galeria Sztuki i Smaku Opowieści z Narwi, ul. Stefana Czarnieckiego 9, Tykocin. Gastronomiczna perełka na mapie Podlasia. Domowe jedzenie, pyszne ryby.

DZIEŃ 2

Restauracja Na Farnej, ul. Farna 9, Łomża. Szeroki wybór dań w przystępnych cenach.

Cztery Pory Roku, ul. Piłsudskiego 85, Łomża. Makarony, pizza, sałatki oraz doskonałe herbaty.

Wiszące Ogrody nad Narwią, ul. Rynek 21, Nowogród. Restauracja kultywująca tradycje kuchni domowej.

Karczma Kurpiowska, ul. Zamkowa 25, Nowogród. Karczma na terenie skansenu oferująca takie specjalności jak pempuchy, parzonki czy rejbok.

🏠 GDZIE SPAĆ

NOCLEG GŁÓWNY

Alumnat, ul. Poświętna 1, Tykocin, www.alumnat.eu, od 60 zł.

Villa Regent, ul. Sokołowska 2, Tykocin, www.villaregent.eu, od 120 zł.

Zamek w Tykocinie, ul. Puchalskiego 3, www.zamekwytykocinie.pl, od 200 zł.

OPCJONALNIE NOCLEG PRZED ROZPOCZĘCIEM I PO ZAKOŃCZENIU TRASY

Zajazd Irina, ul. Kawaleryjska 58, Białystok, www.zajazdirina.com, od 50 zł.

Hotel Turkus, al. Jana Pawła II 54, Białystok, www.turkus.jard.pl, od 100 zł.

Aktywny Wypoczynek Nad Narwią, Podgórska 2, Nowogród, www.aktywny-wypoczynek.pl, od 50 zł.

